

Aan de woordvoerders asielbeleid in vaste commissie voor Justitie en Veiligheid in de Tweede Kamer

VluchtelingenWerk Nederland
Postbus 2894
1000 CW Amsterdam
Telefoon (020) 346 72 00
Helpdesk (020) 346 72 50
Fax (020) 617 81 55
www.vluchtelingenwerk.nl
info@vluchtelingenwerk.nl

cc Dhr. E. Van der Burg, staatssecretaris van Justitie en Veiligheid

Datum
Betreft

3 maart 2023

Brief VluchtelingenWerk Nederland – Commissiedebat Vreemdelingen- en asielbeleid 30 maart 2023

+ bijlage *Overzicht uitspraak van het gerechtshof Den Haag over de asielopvang*

Ons kenmerk O.2.2.23-007.MK

Geachte woordvoerders asielbeleid,

Afgelopen vrijdag bleek dat het voorstel voor de zogenoemde Spreidingswet vrijwel ongewijzigd ingediend gaat worden bij de Tweede Kamer. VluchtelingenWerk vindt dit jammer. De wet is een kans om eindelijk heldere afspraken te maken over de verantwoordelijkheid voor de opvang van vluchtelingen, maar de huidige versie is onnodig complex en onduidelijk. Iedereen die met deze wet te maken krijgt wil hetzelfde, namelijk dat die daadwerkelijk gaat doen waar die voor bedoeld is: snel zicht op opvangplekken door te voorkomen dat gemeenten onderling naar elkaar gaan wijzen en werken aan meer voorspelbaarheid en stabiliteit in de opvang van vluchtelingen.

VluchtelingenWerk hoopt dan ook dat de Tweede Kamer de wet op een aantal cruciale punten verbetert. De Raad van State doet daarbij nadrukkelijk de suggestie om aan te sluiten bij de Huisvestingswet, het systeem waarbij alle gemeenten een verantwoordelijkheid hebben voor de huisvesting van statushouders en het per gemeente exact duidelijk is hoeveel plekken er geleverd moeten worden. Ook wijst VluchtelingenWerk op het ontbreken van een noodzakelijk kwaliteitskader voor de leefomstandigheden in de opvang, en het gebrek aan aandacht voor kleinschalige opvang en het behoud van voldoende buffercapaciteit.

Het is nu des te urgenter wat het resultaat is van de inzet is van de staatssecretaris en het COA om uit de opvangcrisis te komen. Uit de [voortgangsbrief](#) opvangopgave van 17 maart blijkt dat het resultaat te mager is. Er dreigt opnieuw een tekort aan opvangplaatsen. Maar bovendien wordt steeds weer het verblijf in ondermaatse noodopvang en crisisnoodopvang verder verlengd. Duizenden asielzoekers en statushouders, waaronder veel vrouwen en kinderen, verblijven daar vele maanden of zelfs meer dan een jaar. Weinig privacy, gebrekkig medische zorg zoals de Inspectie Gezondheidszorg concludeert en nauwelijks toegang tot psychosociale hulp, kinderen die niet naar school gaan, niet zelf kunnen koken, geen activiteiten of taallessen, onzekerheid door de maandenlange wachttijden voor de asielprocedure en ook voor de inschrijving in de BRP zodat asielzoekers niet kunnen werken.

De staatssecretaris geeft hiermee nog steeds geen uitvoering aan het [vonnis](#) van het gerechtshof Den Haag van 20 december jl. dat oordeelde dat de staat zich niet houdt aan de wet en dat er acuut wat moet gebeuren aan de kwaliteit van de opvang van asielzoekers. Zo moet er altijd toegang zijn tot gezondheidszorg, moeten er speelvoorzieningen en dagactiviteiten zijn voor kinderen en mogen kwetsbare asielzoekers niet zomaar in de (crisis) noodopvang geplaatst worden (zie bijlage voor een overzicht van de uitspraak).

Uit de voortgangsbrief blijkt tevens niet wat de concrete effecten zijn van de veertien maatregelen die het COA heeft ingezet en ook niet hoe het staat met het creëren van duurzame kwalitatieve opvang. VluchtelingenWerk maakt ondertussen op uit lokale berichtgeving dat het COA bezig is met vastleggen van grootschalige opvang in Friesland en Groningen met contracten tot 20 jaar. Iedere plek is er uiteraard nu één, maar hoe rijmen die lange termijncontracten zich met het idee te bewegen naar een eerlijke spreiding van de opvang van asielzoekers in Nederland en de beweging naar duurzame kleinschalige opvanglocaties in de 'witte vlekken' gebieden, zoals in Noord- en Zuid-Holland? Immers de spreiding van opvanglocaties over Nederland is nog altijd heel ongelijk, terwijl bij kwalitatief goede opvang hoort dat (kansrijke) asielzoekers en statushouders, zoals nareizigers en hervestigers, worden opgevangen in of bij de gemeenten waar ze ook gehuisvest worden en in de latere woongemeente vanaf dag één kunnen participeren.

Voor het vestigen van kleinschalige opvang of meerdere kleinschalige opvanglocaties in een gemeente is ook veel makkelijker draagvlak te vinden. Het COA lijkt echter nog steeds een strikte ondergrens te hanteren. Volgens de staatssecretaris zou het COA vele malen meer personeel nodig hebben voor kleinschalige opvang, maar dat is de vraag. Er kan ook gekeken worden naar meer gebruik van lokale voorzieningen en er is ook geen of minder beveiliging nodig zoals bij de opvang van Oekraïense ontheemden. Bovendien zijn er ook lokale organisaties, ngo's zoals het Rode Kruis en kerkelijke organisaties die ook locaties willen (mede) beheren.

Om snel nieuwe kleinschalige duurzame opvanglocaties te vestigen pleit VluchtelingenWerk voor stimuleringsmaatregelen om gemeenten tegemoet te komen in het opzetten van een sociale infrastructuur met een aanbod voor omwonenden, bewoners en statushouders die vervolgens in de gemeente gehuisvest worden en extra financiering van voorzieningen waar al druk op ligt – zoals huisartsen, scholen, wijkteams en jeugdzorg.

VluchtelingenWerk pleit ervoor dat de staatssecretaris aan de Kamer regelmatig gaat rapporteren wat de concrete vorderingen zijn ten aanzien van het creëren van kwalitatief goede duurzame opvang, vooral kleinschalig, verspreid over Nederland. Daarbij pleit VluchtelingenWerk voor de inzet van financiële stimuleringsmaatregelen voor voorzieningen in gemeenten voor zowel bewoners van opvanglocaties als buurtgenoten.

Wij hopen dat u onze inbreng kunt gebruiken in het debat. Voor vragen of een toelichting zijn we uiteraard beschikbaar.

Met vriendelijke groet,

Frank Candel
Bestuursvoorzitter VluchtelingenWerk Nederland